

1. Introductie

Tegenover traditioneel contactonderwijs biedt de formule van gecombineerd onderwijs een aantal voordelen zowel voor de cursist als voor de lesgever en het centrum. Men moet wel oog hebben voor mogelijke valkuilen van deze onderwijsvorm: er moeten een aantal voorwaarden vervuld zijn om de opleiding tot een goed einde te brengen. Alle participanten dienen zich te engageren. Een aantal spelregels worden vastgelegd met als doel kwalitatief hoogwaardig en stimulerend onderwijs dat effectief en efficiënt is voor de cursist met aandacht voor het didactisch comfort en de werkdruk van de lesgever.

2. Meerwaarde van het gecombineerd onderwijs

2.1 Anytime, anywhere

Het gecombineerd onderwijs biedt flexibiliteit. In de informatiebrochure wordt dit project als volgt aangekondigd: 'gecombineerd onderwijs (GO) is de onderwijsvorm waarin een gedeelte van de contacturen vervangen wordt door studiewerk dat u thuis doet via online oefen- en toetsmateriaal.' Er wordt ook gewezen op de voordelen, en wel met volgende bewoording:

- U werkt wanneer en waar het u uitkomt en op eigen ritme.
- U maakt de oefeningen zo vaak u wilt.
- U wordt individueel begeleid.
- U hebt duidelijk zicht op uw vorderingen via gespreide toetsen.

Voorals cursisten die voltijds in het studenten- of beroepsleven staan, maken graag gebruik van deze mogelijkheid. Zij kunnen immers los van de contacturen zelf het luik afstandsonderwijs invullen waar en wanneer het hen het best past. De combinatie met andere activiteiten wordt haalbaarder. Het elektronisch ondersteund leren laat de cursist toe, onder supervisie van en in samenspraak met de leerkracht, aan eigen tijdmanagement te doen voor het verwerken van de materie.

Dit voordeel geldt ook voor de lesgever die zich minder moet verplaatsen naar het centrum en de cursist van om het even waar kan begeleiden wanneer de planning het toelaat.

CLT beoogt een ander doelpubliek met het gecombineerd onderwijs. Het is niet de bedoeling dat deze onderwijsvorm het gewone leertraject vervangt. Vooral hooggekwalificeerde cursisten of universitaire studenten met een drukke agenda hebben baat bij deze onderwijsvorm.

2.2 Zelfstandig leren met individuele begeleiding

Het zelfstandig uitvoeren van opdrachten wordt gestimuleerd. Deze motiverende werkvorm heeft een duidelijke didactische meerwaarde.

De cursist krijgt individuele coaching van de lesgever en vindt via het forum de mogelijkheid om met medecursisten inzichten te delen. De cursist bepaalt zelf, onder de vakkundige begeleiding van de lesgever, het verloop van het leerproces: herhaling, remediëring, evaluatie, ...

De lesgever kan via het platform de vorderingen van de individuele cursist opvolgen en bijsturen waar nodig. Het maakt permanente evaluatie mogelijk. Het elektronisch leerplatform laat de lesgever bovendien toe bepaalde groepen van cursisten aan te spreken of iedere cursist individueel. Dit vergemakkelijkt differentiatie in de begeleiding. Deze manier van lesgeven is een verrijking voor de lesgever: er komen andere didactische eigenschappen aan bod, het materiaal wordt vanuit een andere invalshoek aangewend.

3. Mogelijke valkuilen van het gecombineerd onderwijs

3.1 Gebrek aan visie

Het centrum moet een duidelijke visie op het gecombineerd onderwijs formuleren en alle participanten voldoende toelichting verschaffen zodat er geen misverstanden kunnen zijn. Elke participant moet weten wat er verwacht wordt.

3.2 Eenzijdig engagement

Alle partijen, met name cursisten, lesgevers, programmeurs, technici, directie en bestuur, dienen de gemaakte afspraken te respecteren. Elke schakel is belangrijk voor het welslagen van het project.

3.3 Verkeerde inschatting

Gecombineerd onderwijs is niet geschikt voor elke cursist. Het aantrekkelijk karakter van het beperkt aantal contacturen zorgt soms voor onaangepaste instroom. Een gerichte screening dringt zich op.

4. Visie en doelstellingen

Het gecombineerd onderwijs moet aan een specifiek doelpubliek de mogelijkheid bieden een taalopleiding te volgen en de eindtermen van het leerplan te bereiken via kwalitatief hoogwaardig en agogisch verantwoord onderwijs. Dit gebeurt deels in contactonderwijs (50%) en deels in afstandsonderwijs (50%). Het gecombineerd onderwijs leidt geen afzonderlijk leven, want de basisprincipes van CLT gelden ook hier: een intensieve samenwerking en coaching, een efficiënte elektronische en multimediale ondersteuning van het leerproces, kwaliteitsbewaking en een permanente professionalisering van coördinatoren en lesgevers.

Dit vergt een engagement van alle betrokkenen zoals blijkt uit volgende doelstellingen:

4.1 Doelstelling: intensieve samenwerking en coaching

CLT werkt nauw samen met externe partners. Luc Ooms en enkele lesgevers van CVO Meise-Jette delen hun ervaring in gecombineerd onderwijs met CLT. Naar e-contentontwikkeling is deze samenwerking zeer nuttig. Lesgevers gebruiken mekaars oefeningen, geven feedback, sturen bij en optimaliseren op deze manier het elektronisch cursusmateriaal. Samen ontwikkelen ze een e-didactiek die ook in het reguliere aanbod nuttig is.

CVO Meise-Jette en CLT delen ook hetzelfde elektronisch leerplatform dat ondersteund wordt door de KULeuven. Het universitair netwerk staat garant voor degelijkheid en betrouwbaarheid.

De lesgevers die instappen in het gecombineerd onderwijs worden intensief gecoacht door de ICT-coördinator. Zij moedigt de collega's op systematische wijze aan om samen te overleggen en ervaringen te delen. De huidige en toekomstige lesgevers in het gecombineerd onderwijs werken zo nauw samen dat ze eigenlijk mekaar coachen.

4.2 Doelstelling: efficiënte elektronische en multimediale ondersteuning

De invoering van multimediaal onderwijs moet geënt zijn op een digitaal onderbouwde organisatie. Een succesvolle implementatie vergt een draagvlak qua materiaal, personeel en financiën. Directie en bestuur engageren zich om het hele proces te ondersteunen, enerzijds via coördinatie-uren voor lesgevers en coördinatoren en anderzijds via voldoende financiële middelen voor investeringen in hardware en software.

Via de samenwerking met de KULeuven en CVO Meise, werd een goeddraaiende elektronische leeromgeving ontwikkeld (e-CLT). De lesgever kan de acties van elke cursist op het platform opvolgen en wordt via mail op de hoogte gehouden van de gemaakte fouten, zodat gerichte bijsturing mogelijk is. Via het forum kunnen cursisten en lesgever met mekaar overleggen.

Voor het afstandsluik werd aangepast elektronisch cursusmateriaal ontwikkeld met aandacht voor schrijfvaardigheid, leesvaardigheid en luistervaardigheid. Spreekvaardigheid komt tijdens de contactlessen aan bod. Ook de verwerking van de leerstof wordt opgevolgd en getest via interactief, dynamisch en autocorrigerend cursusmateriaal.

4.3 Doelstelling: kwaliteitsbewaking

4.3.1 Screening van cursisten

Het afstandsluik wordt gedragen door het elektronisch leerplatform e-CLT. Om deel te kunnen nemen aan dit platform moet de cursist over de nodige apparatuur en een snelle internetaansluiting beschikken, naast een aantal ICT-basisvaardigheden. Voor de start van de cursus worden de cursisten geïnformeerd over deze vereiste en over de structuur en de verwachtingen van de opleiding (zie brochure en website). De specifieke benadering die voor de elektronische leeromgeving vereist is, wordt gedurende een opleidingssessie verduidelijkt aan alle cursisten. Vóór de feitelijke inschrijving kan de potentiële cursist ook een voorbeeldles van het afstandsgedeelte raadplegen via de website. Op deze manier wordt de onderwijsvorm heel concreet.

Als bijkomende inschrijvingsvoorwaarde moet de cursist zich engageren om de contactlessen bij te wonen en de online taken en testen af te werken binnen de afgesproken termijn. Het afstandsluik is niet vrijblijvend maar moet gezien worden als een verlengstuk van het contactgedeelte. Hierdoor functioneert het als een virtuele praktijkklas, waar problemen opgelost worden, discussies ontstaan, vragen kunnen gesteld worden en beantwoord, bijdragen geëvalueerd worden, e.d.

Een laatste aspect dat moet gescreend worden, is of de cursist geschikt is voor een verkorte opleiding. Dergelijke opleidingen zijn voornamelijk bedoeld voor een hooggeschoold publiek. De taalachtergrond van de cursist kan er ook toe leiden dat de cursist doorverwezen wordt naar niet-versnelde trajecten.

4.3.2 Screening van lesgevers

De lesgever gaat in het gecombineerd onderwijs specifieke engagementen aan. De uitwerking en organisatie van een cursus gecombineerd onderwijs is voor de lesgever een hele uitdaging omdat die erg arbeidsintensief is. De ontwikkeling van elektronische cursusmateriaal en de individuele begeleiding van de cursisten via een elektronisch leerplatform bepalen dat de lesgever moet beschikken over de nodige vaardigheden in e-contentontwikkeling en e-didactiek. Het aantrekken van de meest geschikte lesgever, die zich met volle gedrevenheid achter het project schaaft, is een *conditio sine qua non*. De screening van de kandidaten maakt derhalve een wezenlijk deel uit van de hele organisatorische procedure. Om de werklast enigszins te beperken wordt de maximale groepsgrootte vastgelegd op 18 cursisten.

4.3.3 Evaluatie

Een belangrijk punt van blended learning, net zoals bij andere leervormen trouwens, is de evaluatie. Die wordt ook toegepast op het afstandsgedeelte, omdat hier de praktische opdrachten worden uitgevoerd. In ieder geval moeten duidelijke criteria worden vastgelegd, van kwalitatieve (b.v. correctheid van de antwoorden) en van kwantitatieve aard (b.v. intensiteit van deelname aan de elektronische leeromgeving). E-CLT is een uitstekend platform voor permanente of gespreide evaluatie. De cursisten worden hiervan op de hoogte gebracht zodat zij hun vorderingen op de voet kunnen volgen. Voor de eindevaluatie wordt er een proef georganiseerd. Bij voldoende score wordt een certificaat of deelcertificaat uitgereikt: wie slaagt voor de eerste cluster van 70 u behaalt een deelcertificaat van RG 1.1 Breakthrough A1; wie slaagt voor de tweede cluster behaalt het certificaat van RG 1 Waystage A2.

Naast evaluatie van de cursisten en hun vorderingen, moet ook het hele project op zich worden geëvalueerd. Dit gebeurt ondermeer door een bevraging van de cursisten en van de leerkracht, op basis van een vragenlijst. Ook een tussentijdse evaluatie is aangewezen. Op basis van de resultaten worden de sterke en zwakke punten opgelijst en een remediëring uitgewerkt.

4.4 Doelstelling: permanente professionalisering

De directie heeft als doel kwalitatief hoogwaardig en agogisch verantwoord onderwijs aan te bieden met oog voor een stimulerende en doeltreffende didactische aanpak. Bovendien wil het centrum dynamisch inspelen op vernieuwingen die het leerproces verbeteren en het aanbod aantrekkelijk maken voor de cursist. Dit kan enkel verwezenlijkt worden door een permanente professionalisering van alle personeelsleden.

Dit geldt dus ook voor lesgevers in het gecombineerd onderwijs. Opleidingen in ICT-vaardigheden, opleidingen van expertisenetwerken in binnen- en buitenland, blogsites en fora van organisaties vertrouwd met afstandsonderwijs, maar ook workshops van de eigen ICT-coördinator, dit alles draagt bij tot de permanente deskundigheidsontwikkeling van de personeelsleden.